

Súd: Krajský súd Trnava
Spisová značka: 15CoP/195/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 4422204576
Dátum vydania rozhodnutia: 27. 06. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Alena Čakváriová
ECLI: ECLI:SK:KSTT:2024:4422204576.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trnave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Aleny Čakváriovej a členiek senátu JUDr. Blanky Podmajerskej a Mgr. Patrície Železníkovej, vo veci starostlivosti súdu o maloleté dieťa: A. B., nar. XX.XX.XXXX, v konaní zastúpené kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky, F. Kapisztóryho 1, Nové Zámky, dieťa rodičov: matka - C. B., nar. XX.XX.XXXX a otec - D. B., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom B., E. F. G. XXX/XX a obaja zastúpení Mgr. Danou Hankovou, advokátkou so sídlom Nové Zámky, M. R. Štefánikova 30, o návrhu navrhovateľa v 1. rade: H. B., nar. XX.XX.XXXX a navrhovateľky v 2. rade: H. B., nar. XX.XX.XXXX, obaja bytom I., J. F. XXX, obaja zastúpení: Advokátska kancelária Mgr. Jozef Vida, s.r.o., so sídlom Nové Zámky, Turecká 36, IČO: 47 258 250, o úprave styku maloletého dieťaťa so starými rodičmi, na odvolanie matky a odvolanie otca proti rozsudku Okresného súdu Nové Zámky zo dňa 05.09.2023 č.k. 8P/186/2022-164, takto

rozhodol:

- Rozsudok súdu prvej inštancie m e n í tak, že návrh navrhovateľov z a m i e t a.
- Žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Nové Zámky rozsudkom zo dňa 05.09.2023 č.k. 8P/186/2022-164, vo výroku I. oprávnil starých rodičov H. B. a H. B. stretávať sa s maloletým A. B., nar. XX.XX.XXXX každú poslednú sobotu v mesiaci od 10.00 hod. do 19.00 hod. tak, že maloletého si prevezmú v mieste jeho bydliska pred bytom rodičov a po ukončení styku v určenom čase maloleté dieťa odovzdajú rodičom v mieste jeho bydliska. II. Rodičom uložil povinnosť maloleté dieťa na styk so starými rodičmi riadne a včas pripraviť, na určenom mieste a v určenom čase ho odovzdať a starým rodičom uložil povinnosť maloleté dieťa rodičom na určenom mieste a v určenom čase vrátiť. III. Žiadnemu z účastníkov nepriznal nárok na náhradu trov konania.

2. Súd prvej inštancie vec právne posúdil podľa § 116 Občianskeho zákonníka a § 25 ods. 5 Zákona o rodine. Uviedol, že príbuzenstvom sa rozumie vzťah predkov a potomkov a vzťah osôb pochádzajúcich od spoločného predka a podľa toho sa rozlišuje priamy rad príbuzenstva a pobočný rad príbuzenstva. Poukázal na právo dieťaťa na zachovanie vzťahu k obidvom rodičom, ako aj starým rodičom, a na výchovnú úlohu rodičov viesť dieťa k úcte nielen rodiča, ale i starého rodiča a na stretnutia ho riadne pripraviť. Na základe vykonaného dokazovania dospel k záveru o čiastočnej dôvodnosti návrhu navrhovateľov. Mal preukázané, že starí rodičia majú záujem o pravidelné a častejšie stretnutia s vnukom, ktorý ich má rád, má k nim vytvorený prirodzene pozitívny citový vzťah a starí rodičia majú na stretnutia so svojim vnukom vytvorené vhodné podmienky. Prihliadol na to, že rodičia starým rodičom doteraz neumožňovali realizáciu pravidelných stretnutí s maloletým z dôvodu ich vzájomne veľmi naštrbeného vzťahu, ako aj ich deštruktívnej komunikácie. Konštatoval, že v priebehu konania sa styky začali realizovať, ale maximálne v mesačných intervaloch, v trvaní len pár hodín a vždy za prítomnosti

rodičov maloletého. Rodičia v priebehu konania zotrvali na stanovisku, že nie je potrebné styk starých rodičov s maloletým upraviť súdnym rozhodnutím, pretože sa na tom vedia dohodnúť. Prihliadol na záznamy kolízneho opatrovníka z telefonických hovorov s matkou, resp. mailovú komunikáciu kurately s navrhovateľmi, ako aj ďalšie dôkazy (výpovede účastníkov) preukazujúce opak tvrdenia rodičov. Berúc do úvahy správy referátu uzavrel, že rodičia a starí rodičia medzi sebou komunikujú minimálne, komunikácia nie je konštruktívna, o čom svedčí aj skutočnosť, že pri dohadovaní si termínov stretnutí je potrebná odborná súčinnosť psychológa, či kolízneho opatrovníka. Uviedol, že rodičia v priebehu konania deklarovali, že nie je potrebná autoritatívna úprava styku starých rodičov s maloletým, pretože im v styku nebránia a za vhodné považovali ponechať uvedené na ich vzájomnej dohode. Trvali na realizácii stretnutí len za ich prítomnosti dôvodiac nedôverou k starým rodičom, obavami, že budú ovplyvňovať maloletého, ktorý sa napokon obráti proti nim. Popreli tvrdenia starých rodičov o tom, že sú nezodpovednými rodičmi a alkoholikmi. Poukázali na to, že starí rodičia sa pred maloletým nevhodne vyjadrujú o rodičoch, podrývajú ich autoritu, preto považovali ich prítomnosť na stretnutiach za žiadúcu. Z vykonaného dokazovania mal za preukázané, že pri komunikácii o termínoch stretnutí rodičia určujú frekvencie a rozsah styku v mesačných intervaloch na pár hodín za ich prítomnosti, stretnutia sa realizujú vo väčšine prípadov v nákupných centrách a na verejných priestranstvách, hoci starí rodičia majú záujem s dieťaťom tráviť dlhší čas a bez prítomnosti rodičov. Rodičmi určený styk nepovažoval za dostatočný na rozvíjanie citu spolupatričnosti, resp. prehlbovanie vzťahu s maloletým, keď takéto prostredie nie je prirodzené. Mal za to, že dieťa by malo prežívať voľné a radostné chvíle so starými rodičmi bez vonkajších rušivých vplyvov a zažívať s nimi normálny život. Uzavrel, že prítomnosť rodičov počas stretnutí nie je potrebná, nakoľko maloletý sa, aj podľa správy psychológa, dokáže odlúčiť na istý čas od rodičov, má rád svojich rodičov, aj starých rodičov. Prítomnosť rodičov by nemohla zamedziť vzájomnej komunikácii starých rodičov s maloletým, ale by generovala ďalšie hádky medzi starými rodičmi a rodičmi maloletého, ktorých svedkom by bol aj maloletý a takéto negatívne zážitky by neboli v jeho záujme. Konštatoval, že maloletý vníma problémy vzťahu rodičov a starých rodičov, hoci má k nim vytvorený pozitívny vzťah. Nepochybnil, že maloletý má milujúcich rodičov, ktorí mu doprajú len to najlepšie a majú záujem z neho vychovať slušného človeka, avšak musia rešpektovať i práva maloletého a starých rodičov na ich pravidelný kontakt. Poukázal na prvotnú zodpovednosť rodičov za prípravu dieťaťa na stretnutie so starými rodičmi, ktorých úloha pri výchove má svoj význam a pokiaľ by neboli schopní zabezpečiť starým rodičom právo pravidelného kontaktu s dieťaťom v určenom rozsahu, potom možno dôvodne pochybovať o ich výchovnej spôsobilosti. Považoval za súladné so záujmom maloletého, aby udržiaval kontakt s blízkymi príbuznými a budoval si pocit spolupatričnosti v rámci rodiny. Nepovažoval za správne zužovať obzor dieťaťa iba na rodičov, keď maloletý má právo stretávať sa so všetkými blízkymi príbuznými. Postoj rodičov a ich prejav vyhodnotil ako výsostne subjektívny a direktívny. Poukázal na to, že ak majú rodičia negatívny a odmietavý postoj k starým rodičom, resp. starí rodičia majú negatívny postoj k rodičom maloletého, nemôžu ho prenášať na maloleté dieťa, pretože tým neprispievajú k jeho zdravému psychickému vývinu. Ak by sa dokázali odosobniť od svojho negatívneho postoja k druhej strane, nedochádzalo by ku konfliktným situáciám a k zhoršeniu vzťahov medzi nimi. Apeloval na rodičov a starých rodičov, aby si uvedomili, že prvoradáý je záujem na tom, aby maloletý žil v harmonickom, slušnom a príjemnom prostredí v rodine starých rodičov počas doby upraveného styku, aj v rodine rodičov, pričom obe strany musia tmiť prejavy svojich vzájomných negatívnych postojov. Nestotožnil sa s tvrdením rodičov, že starí rodičia neprejavili, resp. ani v súčasnosti neprejavujú skutočný záujem o maloletého a reálnu snahu o stretnutia mimo dohodnutých termínov. Mal za to, že ak by mali starí rodičia styk s maloletým umožnený, nepodali by návrh na úpravu styku. Uviedol, že nemožno pripísať na ťarchu starých rodičov, že sa o maloletého nezaujímajú u rodičov, keď bolo preukázané, že účastníci konania nevedia medzi sebou konštruktívne komunikovať a neustále dochádza medzi nimi k hádkam. Ak starí rodičia žiadajú rodičov o ďalší termín stretnutia, rodičia na to reagujú odmietavo alebo vyhýbavo, prípadne k dohode dôjde len za súčinnosti psychológa, resp. kurately, čo považoval z dlhodobého hľadiska za neudržateľný stav. Kladne hodnotil záujem a ochotu oboch strán podrobiť sa ďalším psychologickým sedeniam za účelom zlepšenia ich vzťahu i komunikácie. Určený rozsah styku považoval za prospešný a v záujme maloletého dieťaťa pre ďalší rozvoj a upevňovanie jeho citu spolupatričnosti so starými rodičmi. Prihliadol na správy Úradu práce, sociálnych vecí a rodiny Nové Zámky (ďalej len ÚPSVaR Nové Zámky) preukazujúce, že maloletý bez problémov zvládne styk so starými rodičmi aj bez prítomnosti rodičov a vytvorený pozitívny citový vzťah medzi starými rodičmi a maloletým, ktorý sa na styk s nimi teší. Styk upravil bez prítomnosti rodičov s určením miesta odovzdania a preberania maloletého v mieste jeho bydliska pred bytom rodičov. Prihliadol na to, že starí rodičia majú vytvorené bytové a osobnostné podmienky na realizáciu styku s maloletým v určenom rozsahu, keď neboli u nich zistené žiadne kontraindikácie, pre ktoré by sa nevedeli o dieťa postarať a

nie je dôvod pochybovať o ich výchovnej spôsobilosti. Vzal do úvahy, že v konaní nebol preukázaný zlý vplyv starých rodičov na zdravý fyzický a psychický vývin maloletého. Nevidel dôvod pre úpravu styku len za prítomnosti rodičov, keď starí rodičia nie sú pre maloleté dieťa cudzími osobami, ale sú jeho blízkymi osobami. Určenú frekvenciu styku považoval za dostatočnú majúc za to, že ak starí rodičia hodnotne a pravidelne využijú čas návštev, uvedená doba bude postačovať k upevňovaniu ich vzťahu s maloletým. Starými rodičmi navrhovaný rozsah styku vyhodnotil ako neprimerane široký, ktorý sa štandardne určuje pri úprave styku rodiča s maloletým dieťaťom, ktorému nebolo dieťa zverené do starostlivosti. O trovách konania rozhodol podľa § 52 CMP.

3. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podali v zákonnej lehote odvolanie matka a otec maloletého prostredníctvom zvolenej právnej zástupkyne navrhujúc návrh starých rodičov ako nedôvodný zamietnuť. Odvolanie odôvodnili ustanovením § 365 ods. 1 písm. f/ a h/ CSP. Namietali, že súd dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam, keď sa priklonil k argumentácii starých rodičov a nedostatočne zhodnotil dôkazy vyplývajúce zo správ poskytnutých Centrom pre deti a rodiny TENENET o.z. (ďalej len „Centrum TENENET“). Zdôraznili, že starým rodičom nebránili v stretávaní sa s maloletým, čo potvrdilo aj vykonané dokazovanie. Snahu starých rodičov o realizáciu styku s maloletým považujú za formálnu, keďže od podania návrhu do pojednávania konaného dňa 28.04.2023 prejavili reálnu snahu o stretnutie s maloletým len raz a počas Vianočných sviatkov v decembri 2022 a Nového roku sa stretnutia nedožadovali. Z vyjadrenia starých rodičov na pojednávaní dňa 28.04.2023 vyplynulo, že boli zrealizované štyri vopred dohodnuté stretnutia. K stretnutiu počas hodov v I. nedošlo, pretože v tom čase boli na dovolenke v zahraničí. Popreli, že by toto stretnutie odmietli a že by neboli ochotní dohodnúť sa na stretávaní starých rodičov s maloletým, pretože títo, okrem dohodnutých termínov, iný záujem o dieťa neprejavili. Po vyhlásení rozsudku dňa 09.09.2023 pristúpili na ďalšie stretnutie v ten istý deň, predpokladali, že stretnutia budú prebiehať len v prítomnosti starých rodičov, avšak títo priviedli na stretnutie aj sestru matky s kamarátkou, čo namietali. K takýmto situáciám došlo aj v minulosti, starí rodičia tiež nerešpektovali ich prosby o komunikáciu s maloletým v slovenskom jazyku, a vyhrážali sa im, že návrh na úpravu styku môžu podať aj ďalší členovia rodiny. Správanie starých rodičov považovali za neprijateľné, potvrdzujúce ich vyjadrenia na pojednávaní. Mali za to, že ich prítomnosť pri stretnutí je nevyhnutná, pretože starí rodičia sa voči nim pred maloletým opakovane vyjadrovali negatívne a hanlivo. Poukázali na správu Centra TENENET zo dňa 31.03.2023, z ktorej vyplýva, že stará matka vychádza z minulosti, poukazuje na nedostatky matky, pričom na žiadnom zo stretnutí neodznelo, v čom je matka dobrá alebo v čom vyniká. Namietali, že súd nebral do úvahy dané vyjadrenie a nevenoval pozornosť ani záverečnej správe Centra TENENET zo dňa 31.05.2023. V podobnom zmysle ako stará matka sa voči matke maloletého vyjadrovala aj jej sestra. Mali za to, že starí rodičia uvádzajú klamstvá o manželstve rodičov, ktoré považujú za nefungujúce. Za neakceptovateľné vyhodnotili tvrdenia starých rodičov, že rodičia sú potetovaní alkoholicami. Starí rodičia by mali rešpektovať názory rodičov maloletého a nemalo by dochádzať k takýmto vyhláseniam na ich adresu. Stará matka zámerne uvádza manipulatívne tvrdenia o tom, ako sa chceli rodičom prispôbiť, ktoré vyjadrenia sú nepravdivé. Uviedli, že stretnutia s maloletým prebehli väčšinou v pohodovej atmosfére na mieste, na ktorom sa dohodli, avšak rodičia sú neustále opisovaní len v zlom svetle, čo môže ovplyvniť maloletého. Zdôraznili, že starí rodičia pri rozhovore s dieťaťom komunikujú výlučne po maďarsky, nechceli, aby maloletý navštevoval slovenskú základnú školu a nebrali do úvahy, že rozhodujúcu úlohu vo výchove maloletého majú rodičia. Nesúhlasili s názorom, že starí rodičia sú ochotní pristúpiť ku kompromisom a dodržiavať ich prosby a požiadavky. Dôvody nesúhlasu, aby sa styk realizoval bez ich prítomnosti uviedli vo svojich výpovediach, pričom ide o dôvody vážneho charakteru, na ktoré by mal súd prihliadať. Považovali za otáznne, či je návrh starých rodičov dôvodný, keďže ich styk s maloletým bol zachovaný. Namietali široký rozsah styku maloletého so starými rodičmi od 10.00 hod. do 19.00 hodiny, keď sa súd priklonil len k názoru kolízneho opatrovníka. Nemali možnosť sa konkrétne o tomto rozsahu styku s kolíznou opatrovníčkou rozprávať, ktorú kontaktovala len stará matka, pričom kolízna opatrovníčka absolvovala sedenie len so starými rodičmi. Podľa ich mienky, kolízny opatrovník má konať nestranné a vysloviť svoj názor po absolvovaní stretnutia s oboma stranami. K obdobnej situácii došlo aj u psychologičky, na ktorú začala stará matka naliehať, že sa s ňou chce rozprávať osamote. Mali za to, že obe strany by mali mať rovnakú príležitosť vyjadriť svoj názor, keďže ide o citlivú záležitosť. Starí rodičia počas celého konania nepreukázali, že by mali s maloletým vytvorené silné citové väzby, maloletý ich nespomína, nedožaduje sa stretávania s nimi a starí rodičia ani nepreukázali, že im je v styku s maloletým bránené.

4. K odvolaniu matky sa vyjadrili starí rodičia H. B. a H. B. prostredníctvom zvoleného právneho zástupcu, ktorí navrhli rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdiť. Za nepravdivé považovali tvrdenie, že im nebolo bránené v styku s maloletým. Uvedené bolo preukázané správou Centra TENENET a ÚPSVaR Nové zámky. Aktívne sa zaujímajú o maloletého, možnosť stretávať sa s ním a svoje žiadosti adresovali na rodičov formou sms správ. Poukázali na správu z 03.08.2023, v ktorej po oznámení, že stretnutie sa nemôže zrealizovať, pretože rodičia budú s maloletým na dovolenke v zahraničí, na ďalšiu ich žiadosť odpovedali, že sa videli prednedávnom a pravidelne každý mesiac, do súdu už stretnutie nevychádza, určí ho súd. Od 25.07.2023 do 05.09.2023 mali možnosť maloletého vidieť dve až tri hodiny s tým, že miesto a čas určovali rodičia. Hoci by sa maloletý so starými rodičmi stretol rád na dlhší čas a u nich doma, rodičia to nedovolia. Po vydaní rozsudku sa rodičia rozhodnutím súdu neradi a ak sa chcú starí rodičia stretnúť s maloletým, musia akceptovať podmienky, ktoré určia rodičia. Mali za to, že dohoda nemôže byť jednostranná s kategoricky určenými podmienkami zo strany rodičov. Nebolo im umožnené s maloletým ani telefonicky komunikovať v rozsahu, ktorý je bežný medzi starými rodičmi a vnúčatami. Rodičia im síce posielali sms správu o tom, že maloletému sa v škole páči a je šikovný, z čoho sa tešili, ale chceli počuť vnuka. Potvrdili, že na stretnutí dňa 09.09.2023 bola prítomná aj sestra matky maloletého J. B., ktorá dieťa už viac ako rok nevidela. Od právneho zástupcu mali informáciu, že počas styku s maloletým môžu byť prítomné aj iné osoby z rodiny, ktoré neohrozujú jeho zdravý vývin. Nezdediajú názor rodičov, že by na stretnutí nemohla byť prítomná teta maloletého, ktorá nevyplýva na neho zle a takýto postoj rodičov považovali za izoláciu dieťaťa od ostatných členov najbližšej rodiny. Uviedli, že nerozumejú výhradám vo vzťahu k používaniu slovenského jazyka, pretože ak sa styk s maloletým má realizovať v trvaní deväť hodín raz za mesiac, sotva môžu ovplyvniť jeho znalosť slovenského jazyka, keď podľa ich vedomostí, sa rozprávajú aj starí rodičia zo strany otca po maďarsky, s ktorými maloletý trávi omnoho viac časom. K údajným obavám rodičov o prípadnom negatívnom vplyve na maloletého uviedli, že maloletý bol v priebehu konania pozorovaný psychológom a neboli zistené žiadne hrozby negatívnych vplyvov na neho. Rodičia sa nevedia povzniesť nad konflikty z minulých rokov, avšak starí rodičia nemajú záujem sa k týmto udalostiam vracieť. Dali do pozornosti, že maloletý navštevuje základnú školu, je vo veku, kedy je schopný odpútať sa od rodičov na dlhší čas a byť v cudzom prostredí. Preto nevidia dôvod, aby sa styk realizoval v prítomnosti rodičov. Nebránia sa riešeniu vzťahov medzi nimi a rodičmi, čo sa však nemá uskutočniť za prítomnosti maloletého, teda počas styku. Riešenie ich vzťahov vyžaduje odbornú pomoc a intervenciu ďalších osôb ako psychológov, či pracovníkov ÚPSVaR, čo je náročnejší proces, do ktorého nemá byť zatiahnutý maloletý. Poukázali na vyjadrenie ich dcéry - matky maloletého, že nemá záujem tieto vzťahy naprávať. K správe zo dňa 31.03.2023 uviedli, že medziľudské vzťahy sú dynamické, menia sa a je logické, že súd sa viac venoval záverečnej správe zo dňa 31.05.2023, ktorá bola aktuálnejšia. Pokiaľ ide o Vianoce 2022 mali záujem stretnúť sa s vnukom, avšak bolo im umožnené odovzdať mu darčeky až v januári 2023, tieto však skončili podľa vyjadrenia maloletého v smetnom koši. Popreli, že by opisovali rodičov maloletého v zlom svetle a nesúhlasili s obvineniami rodičov. K výhradám rodičov voči určenému rozsahu styku uviedli, že o vnuka sa vedia postarať aj dlhšie obdobie, vrátane noci tak, ako tomu bolo v minulosti, keď mali medzi sebou lepšie vzťahy. Mali za to, že styk s maloletým nie je determinovaný ich schopnosťami, ani želaním maloletého, ktorý by chcel tráviť viac času so starými rodičmi a v ich domácnosti, ale aktuálnym postojom a náladou rodičov. Určený rozsah styku im umožňuje vytvoriť pre maloletého zaujímavý program, či už návštevu zoolgickej záhrady, kúpaliska alebo spoločným výletom. Sú vo veku 46 a 48 rokov a vedia sa vnukovi aktívne venovať. Odmietli, že by zasahovali do voľby školy pre maloletého, keď takéto rozhodnutie je výlučne záležitosťou rodičov. Za nepravdivé považovali tvrdenia, že rodičia nemali sedenie s psychologičkou ÚPSVaR Nové Zámky, nakoľko ako vyplýva aj zo správ, sedenia prebiehali spoločne aj individuálne. Za nepravdivé považovali tvrdenie, že by stará matka naliehala, aby zo stretnutia odišli a že by určovala, kto má zostať miestnosti s psychológom.

5. Kolízny opatrovník vo vyjadrení k odvolaniu matky a otca sa pridržiaval svojich správ a vyjadrení na pojednávaní vo veci samej.

6. Podaním zo dňa 27.11.2023 rodičia maloletého dieťaťa zotrvali na svojom odvolacom návrhu. Zdôraznili, že stretnutia starým rodičom s maloletým umožňovali, pričom od podania návrhu starí rodičia s nimi komunikovali výhradne cez ÚPSVaR, ktorá situácia pretrvávala do apríla 2023. Za nepravdivé považovali tvrdenie, že začali komunikovať s rodičmi prostredníctvom sms správ, keď podnet vyšiel z ich strany. Od novembra 2022 do apríla 2024 sa starí rodičia aktívne zaujímali o maloletého len raz, čo možno vyhodnotiť ako účelový záujem. Ani pri návšteve na jej pracovisku sa na maloletého nespýtali. Po poslednom pojednávaní sa stretli so starými rodičmi, na tomto stretnutí nebola prítomná

len sestra matky K. B., ale aj jej partnerka, ktorá nemá s maloletým nič spoločné. Sestra matky sa niekoľkokrát vyjadrovala na osobu rodičov maloletého negatívne až vulgárne a jej postoj nemôže vplývať na maloletého pozitívne. Ďalšie stretnutie sa zrealizovalo 12.11.2023, kedy sa maloletému venoval len starý otec, stará matka ho pozorovala a do hry sa nezapájala. Na stretnutí starých rodičov prosili, aby s maloletým komunikovali v slovenskom jazyku, čo rešpektujú len starí rodičia zo strany otca maloletého. Od pojednávania dňa 9.9.2023 poslali len dve sms správy, v ktorých sa pýtali na maloletého, čo nepovažujú za aktívny záujem o vnuka. Dôvodom snahy, aby s maloletým komunikovali starí rodičia v slovenskom jazyku je skutočnosť, že maloletý si pletie rody, nemá dostatočnú slovnú zásobu, na čo boli upozornení psychologičkou a triednou učiteľkou. U maloletého bola konštatovaná porucha pozornosti a bolo im psychologičkou a triednou učiteľkou odporúčané zabezpečiť mu pravidelný režim a rozvíjať jeho slovnú zásobu. U starých rodičov maloletý nemá režim, ani nastavené hranice, preto časový úsek deväť hodín bude narúšať jeho režim. K stretávaniu maloletého v domácnosti starých rodičov vyslovili výhrady z dôvodu, že ich domácnosť je monitorovaná a nesúhlasia s nahrávaním dieťaťa. Zdôraznili, že maloletý sa nevyjadril, že by chcel tráviť čas v domácnosti starých rodičov, preto nerozumejú ako dospeli k tomuto záveru. Nesúhlasili s tvrdeniami starých rodičov ohľadne Vianoc 2022, pretože starí rodičia nevyvinuli iniciatívu na stretnutie na Vianoce, maloletému mali záujem odovzdať balík len na Mikuláša. Zotrvali na stanovisku, že starí rodičia neustále apelovali na zápis maloletého do základnej školy s maďarským jazykom. K stretnutiu s pracovníčkami ÚPSVaR vysvetlili, že stretnutia absolvovali s inou pracovníčkou a zástupkyňu úradu, ktorá predniesla záverečnú reč na pojednávaní nevideli, pričom táto ani neodôvodnila ňou navrhnutú úpravu styku. Poukázali na súdnu prax, v zmysle ktorej súd môže upraviť styk so starými rodičmi za splnenia určitých podmienok tak, aby blízka osoba nevlývala na dieťa negatívne, napríklad tým, že by v jeho očiach dehonestovala rodičov a nahovárala ich alebo iný nevhodným spôsobom by pôsobila na vzťah dieťaťa k rodičom (rozsudok Okresného súdu Bratislava V č. k. 17P/210/2015). V konaní bolo preukázané, že vzťahy medzi matkou maloletého a starými rodičmi sú výrazne narušené, stará matka matku neustále napádala, dehonestovala, urážala aj pred maloletým, starí rodičia si maloletého kupujú sladkosťami, pričom dieťa by nemalo byť bezdôvodne odmeňované. Vzťahy v rodine boli dlhodobou rozvrátené, pred narodením maloletého spolu nekomunikovali dlhé obdobie a záujem o vzájomnú komunikáciu zo strany rodičov nebol. Poukázali na § 28 ods. 1 Zákona o rodine, podľa ktorého žiadna osoba, i keď z blízkeho príbuzenstva, nemôže zasahovať, vstupovať a obmedzovať práva rodičov.

7. Odvolací súd preskúmal rozhodnutie súdu prvej inštancie podľa § 65, § 66 zák. č. 161/2015 Z.z. Civilný mimosporový poriadok (ďalej CMP), v ktorej nie je viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania, bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1, § 378 ods. 1, § 219 ods. 1 zák. č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok (ďalej CSP), s verejným vyhlásením rozhodnutia podľa § 219 ods. 3 CSP, a dospel k záveru, že odvolanie matky a otca je dôvodné.

8. Podľa § 2 ods. 1 CMP na konania podľa tohto zákona sa použijú ustanovenia Civilného sporového poriadku, ak tento zákon neustanovuje inak.

9. Ako prvoradé odvolací súd konštatuje, že v postupe súdu prvej inštancie nezistil žiadne vady týkajúce sa procesných podmienok, na ktoré je z úradnej povinnosti povinný prihliadať (§ 2 ods. 1 CMP, § 380 ods. 2 CSP).

10. Podľa čl. V zákona č. 36/2005 Z.z. o rodine a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len "Zákon o rodine") záujem maloletého dieťaťa je prvoradým hľadiskom pri rozhodovaní vo všetkých veciach, ktoré sa ho týkajú. Pri určovaní a posudzovaní záujmu maloletého dieťaťa sa zohľadňuje najmä:

- a) úroveň starostlivosti o dieťa,
- b) bezpečie dieťaťa, ako aj bezpečie a stabilita prostredia, v ktorom sa dieťa zdržiava,
- c) ochrana dôstojnosti, ako aj duševného, telesného a citového vývinu dieťaťa,
- d) okolnosti, ktoré súvisia so zdravotným stavom dieťaťa alebo so zdravotným postihnutím dieťaťa,
- e) ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do jeho dôstojnosti a ohrozenie vývinu dieťaťa zásahmi do duševnej, telesnej a citovej integrity osoby, ktorá je dieťaťu blízkou osobou,
- f) podmienky na zachovanie identity dieťaťa a na rozvoj schopností a vlôh dieťaťa,
- g) názor dieťaťa a jeho možné vystavenie konfliktu lojality a následnému pocitu viny,
- h) podmienky na vytváranie a rozvoj vzťahových väzieb s obidvomi rodičmi, súrodencami a s inými blízkymi osobami,

i) využitie možných prostriedkov na zachovanie rodinného prostredia dieťaťa, ak sa zvažuje zásah do rodičovských práv a povinností.

11. Podľa § 28 ods. 1 Zákona o rodine súčasťou rodičovských práv a povinností sú najmä a) sústavná a dôsledná starostlivosť o výchovu, zdravie, výživu a všestranný vývin maloletého dieťaťa, b) zastupovanie maloletého dieťaťa, c) správa majetku maloletého dieťaťa.

12. Podľa § 28 ods. 2 Zákona o rodine, rodičovské práva a povinnosti majú obaja rodičia. Pri ich výkone sú povinní chrániť záujmy maloletého dieťaťa.

13. Podľa § 30 ods. 1 Zákona o rodine, rozhodujúcu úlohu vo výchove dieťaťa majú rodičia. Rodičia majú právo vychovávať deti v zhode s vlastným náboženským a filozofickým presvedčením.

14. Podľa § 25 ods. 5 Zákona o rodine, ak je to potrebné v záujme maloletého dieťaťa a ak to vyžadujú pomery v rodine, súd môže upraviť styk dieťaťa aj s blízkymi osobami.

15. Tým, že predmetom konania v danej veci je návrh starých rodičov na úpravu styku s maloletým dieťaťom (vnukom), súd prvej inštancie správne pri rozhodovaní vychádzal z § 25 ods. 5 Zákona o rodine, ktorý jasne definuje dôvody pre úpravu styku maloletého dieťaťa s blízkymi osobami. Súd prvej inštancie vo veci rozhodol podľa príslušných ustanovení Zákona o rodine, vo veci vykonal dokazovanie v dostatočnom rozsahu, avšak skutkové zistenia, ku ktorým dospel v celosti správne právne neposúdil a preto z nich nevyvodil správny právny záver. Vychádzajúc z okolností zistených vykonaným dokazovaním súdom prvej inštancie dospel odvolací súd k záveru, že návrh navrhovateľov nemožno považovať za dôvodný, keď záujem maloletého na úprave styku so starými rodičmi rozhodnutím súdu nie je preukázaný a daný.

16. Možnosť úpravy styku maloletého dieťaťa aj s blízkymi osobami, zákonodarca zakotvil v súlade s článkom 3 Dohovoru o právach dieťaťa, v ustanovení § 25 ods. 5 Zákona o rodine. Blízkou osobou podľa § 116 Občianskeho zákonníka je príbuzný v priamom rade, súrodenec a manžel, iné osoby v pomere rodinnom alebo obdobnom sa pokladajú za osoby sebe navzájom blízke, ak by ujmu, ktorú utrpela jedna z nich, druhá dôvodne pociťovala ako vlastnú ujmu. Pri rozhodovaní o tom, či a za akých podmienok možno uložiť rodičom povinnosť strpieť, aby sa ich dieťa stýkalo s inou osobou, ktorá nežije s nimi v spoločnej domácnosti, ktorej dieťa nie je zverené do výchovy a ktorá nemá na styk s dieťaťom právny nárok, treba zohľadňovať aj okolnosť, že ide o obmedzenie rodičovských práv a povinností rodičov (ktoré môže súd vysloviť len z dôvodov uvedených v § 38 Zákona o rodine). Právna úprava styku maloletého dieťaťa s blízkymi osobami plne rešpektuje ako prvoradé hľadisko záujem dieťaťa, akceptuje, že dieťa môže mať ku svojim starým rodičom alebo iným príbuzným silné citové väzby, keď tieto osoby mohli pomáhať pri jeho výchove už od malička a dieťa je na nich citovo naviazané a prerušenie stykov s nimi by mohlo narušiť stabilitu výchovného prostredia, jeho duševný a citový rozvoj. Súd zároveň musí vziať do úvahy okrem záujmu dieťaťa aj to, že podľa § 30 ods. 1 Zákona o rodine majú rozhodujúcu úlohu vo výchove dieťaťa rodičia, ktorí majú právo vychovávať dieťa v zhode s vlastným presvedčením (náboženským, filozofickým). Súd musí tiež so zreteľom na vek a rozumovú vyspelosť maloletého dieťaťa uvážiť aj jeho názor. Záujem dieťaťa však pri úprave styku s blízkymi osobami nie je jediným kritériom, keď druhou podstatnou podmienkou je, že tento styk vyžadujú pomery v rodine, pričom je potrebné zohľadňovať individuálne okolnosti konkrétnej rodiny. Pokiaľ sa blízke osoby dieťaťa s rodičom, resp. rodičmi dohodnú na stretávaní s dieťaťom, nepodlieha táto dohoda schváleniu súdu. Súd je oprávnený o otázke stretávania sa dieťaťa s blízkymi osobami rozhodovať len vtedy, ak nie je možné upraviť túto problematiku dohodou. Čas, ktorý súd vymedzí blízkym osobám na stretávanie sa s dieťaťom, nemá zasahovať výlučne do času jedného z rodičov. Svojím rozhodnutím by mal súd rovnako oddeliť z času starostlivosti každého rodiča tak, aby pre žiadneho z rodičov nepredstavovalo stretávanie dieťaťa s blízkymi osobami obmedzenie jeho práv.

17. Odvolací súd preskúmal správnosť napadnutého rozsudku súdu prvej inštancie, ktorým čiastočne vyhovel návrhu navrhovateľov na úpravu ich styku s maloletým v zmysle § 66 CMP. S vyhodnotením skutočného stavu a prijatého právneho záveru súdom prvej inštancie, v kontexte posúdenia záujmu maloletého a rodinných pomerov ako dôvodných pre úpravu styku maloletého s navrhovateľmi, starými rodičmi, sa nestotožnil. V prvom rade sa odvolací súd zaoberal posúdením záujmu maloletého na súdnom rozhodnutí o úpravu styku so starými rodičmi a komplexným posúdením vzťahov

v rodine, to znamená vzťahov rodičov a starých rodičov. Z ustáleného skutočného stavu zisteného dokazovaním vykonaným súdom prvej inštancie vyplýva, že rodičia maloletého dieťaťa žijú v spoločnej domácnosti, spoločne zabezpečujú starostlivosť a výchovu maloletého, pričom stretnutia maloletého so starými rodičmi sa priebežne realizovali, hoci v prítomnosti rodičov, k čomu mali výhrady starí rodičia. Obe strany potvrdili, že k stretnutiam dochádzalo od narodenia maloletého, kedy rodičia s maloletým v minulosti aj navštevovali domácnosť starých rodičov. Vzhľadom na konflikty, nezhody a výrazné narušené vzťahy medzi rodičmi a starými rodičmi, najmä medzi matkou a starou matkou, sa intervaly stretnutí postupom času zúžili a tieto sa realizujú v rozsahu raz mesačne popoludní v prítomnosti rodičov. Samotná okolnosť, že kontakt maloletého so starými rodičmi sa realizoval a realizuje, hoci nie podľa predstáv starých rodičov, čo potvrdili obe strany, nie je dôvodom pre vydanie autoritatívneho rozhodnutia o úprave styku maloletého so starými rodičmi. V danej prejednávanej veci bolo potrebné pri posudzovaní najlepšieho záujmu dieťaťa prihliadať na významný konflikt a značne narušené vzťahy v rodine, ktorou problematikou sa zaoberal aj súd prvej inštancie, keď v rámci konania poskytol priestor pre odborné poradenstvo rodičom a starým rodičom za účelom zlepšenia ich komunikácie. Napriek tomu, že starí rodičia prezentovali záujem o nápravu vzťahov, zo správy TENENET o.z. zo dňa 31.05.2023 (ako konštatoval aj súd prvej inštancie v bode 18. odôvodnenia rozsudku), je zrejmé, že jednotliví členovia rodiny (teda aj starí rodičia) nie sú schopní bez odborného vedenia a usmernenia medzi sebou komunikovať a dohodnúť sa bez urážok a osočovania, pričom je predpoklad, že zmena v zlepšení vzťahových väzieb medzi rodinami nie je možná. Rovnako tak je potrebné zohľadniť Záverečnú správu poradensko-psychologického procesu zo dňa 18.08.2023, ktorá hodnotí príčiny konfliktov ako prameniace z minulosti, z konfliktných situácií a ich nesanovaných následkov s tým, že rodičia verbalizovali aj v priebehu podpornej odbornej pomoci, a napokon v priebehu celého súdneho konania, výhrady voči správaniu starých rodičov, ktorí ich nerešpektujú ako rodičov maloletého a znevažujú ich v tejto pozícii. Ako je zrejmé z citovanej správy (ktorej obsah citoval aj súd prvej inštancie v bode 19. odôvodnenia napadnutého) danú rodinnú situáciu je podľa psychológa potrebné riešiť prostredníctvom rodinnej terapie, pretože ak sa neupraví vzťah medzi starými rodičmi a ich dcérou, t.č. aj manželom, konfliktné nedorozumenia budú naďalej pretrvávať a môžu mať negatívny dopad aj na maloletého, a je nevyhnutné pracovať na budovaní, či upevňovaní vzťahov, čo predpokladá schopnosť empatie, vzájomnej ohľaduplnosti, tolerancie a citlivého prístupu. Na dané skutočnosti ako individuálne okolnosti tejto konkrétnej rodiny treba pri posúdení otázky, či styk starých rodičov s maloletým si vyžadujú pomery v rodine, prihliadať. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje na to, že pri rozhodovaní o styku dieťaťa s ďalšími príbuznými je potrebné starostlivo zvažovať najlepší záujem dieťaťa, ktorý môže byť oslabený aj z dôvodu existencie napätia, konfliktov či vyhrotených vzťahov medzi rodičmi dieťaťa a príbuznými, o ktorých styku s dieťaťom je rozhodované. Styk dieťaťa so starými rodičmi má tiež vplyv na jeho psychický a citový vývin, na rozvoj jeho schopnosti a zručnosti. Odvolací súd nespochybňuje právo dieťaťa na budovanie si rodinných väzieb a vzťahu so starými rodičmi, avšak je nutné vziať do úvahy špecifiká prejednávanej veci a preukázané konfliktné vzťahy medzi rodičmi a starými rodičmi, ktoré napokon obe strane prezentovali vo svojich vyjadreniach, ústnych prednesoch na pojednávaniach a v rámci spolupráce s TENENET, o.z. a kolíznym opatrovníkom. Odporúčanie psychológa pristúpiť v prvom rade k náprave vzťahov medzi rodičmi a starými rodičmi, pretože konflikty a nedorozumenia môžu mať negatívny vplyv na maloletého, je závažnou okolnosťou, ktorá musí byť pri rozhodovaní o návrhu navrhovateľov zohľadnená. V danom konaní, hoci súd prvej inštancie sa pokúsil o nápravu týchto vzťahov, nie je predmetom sanovanie vzťahu rodičov a starých rodičov, keď obe strany si musia uvedomiť, že ich narušené vzťahy sa maloletého bezprostredne dotýkajú, vníma ich a vnútorne prežíva. Je vecou rodičov, ako aj starých rodičov hľadať riešenia pre nápravu vzťahov, odpútať sa v záujme maloletého od minulosti a situácií, ktoré si navzájom vytýkajú, v rámci vzájomnej komunikácie vystupovať korektne, bez negatívnych emócií a tak, aby maloletému vytvorili pokojné rodinné prostredie a šťastné detstvo. Z odporúčaní psychológa je nepochybný postoj členov rodiny a potreba odbornej intervencie. Za danej situácie odvolací súd považuje stretávanie s maloletým realizované tak ako doposiaľ za postačujúce. Treba uviesť, že výhrady rodičov, ktorými prezentovali ich nerešpektovanie starými rodičmi a negatívne vyjadrenia na ich adresu, nepochybné prinášajú konfliktné situácie.

18. Pri posúdení najlepšieho záujmu dieťaťa súd prihliada na to, či má maloleté dieťa vytvorené silné citové puto so starými rodičmi, v akej intenzite sa s nimi doposiaľ stretával, či s nimi vyrastal, resp. žil v spoločnej domácnosti. Správa kolízneho opatrovníka zo dňa 16.11.2022 obsahuje informácie o vykonanom (informatívnom) výsluchu maloletého s konštatovaním, že vzhľadom na jeho vek nebolo s ním možné viesť rozhovor v kontexte návrhu starých rodičov a ich citových väzieb, keď maloletý sa javil spokojný, bez známok napätia, upriamoval pozornosť na hru a vyjadroval sa len ku vzťahu

k rodičom, starým rodičom zo strany otca a kamarátke. Zo správy zo dňa 18.08.2023 vyplynulo, že maloletý sa počas konzultácií s rodičmi a starými rodičmi v rámci rodinnej terapie javil ako bezprostredný, so svojimi záľubami, ktorý má rád rodičov aj starých rodičov. Treba uviesť, skutočnosť, že maloletý má vytvorený vzťah ku starým rodičom nepopreli ani rodiča a je zjavné, že umožnením styku tento vzťah podporili. Uvedené však nie je dôvodom pre autoritatívne rozhodnutie súdu o úprave styku maloletého so starými rodičmi, pretože je zjavné, že medzi starými rodičmi a maloletým nie je vytvorené také silné puto, ktorá skutočnosť by v prípade nevyhovievania návrhu, bola na ujmu maloletého. Odvolací súd prihliadal na doposiaľ realizovanú intenzitu stretnutí maloletého so starými rodičmi, ktorá sa nepochybne odvíjala od konfliktov medzi starými rodičmi a rodičmi, ktorí napriek tomu umožňovali starým rodičom kontakt s dieťaťom. Je potrebné tiež vziať do úvahy, že starí rodičia s maloletým nikdy nebývali v jednej domácnosti, neboli pre neho tak blízkymi osobami, na ktoré by sa fixoval a nepomáhali pri jeho výchove. Tvrdené argumenty starých rodičov, že maloletý sa dožaduje ich prítomnosti a návštevy ich domáceho prostredia neboli v konaní preukázané a nevyplývajú z vykonaného dokazovania. Len z konštatovania v správe kolízneho opatrovníka, že maloletý je spokojný, zostal v prítomnosti starých rodičov sám a v kontakte s rodičmi a starými rodičmi uviedol, že môžu ísť ku starým rodičmi, nemôže byť posúdené ako základ pre hodnotenie silného citovaného putu maloletého k starým rodičom. Skutočnosť, že maloletý je spokojný nasvedčuje tomu, že starostlivosť o neho je vykonávaná rodičmi riadne. Odvolací súd z uvedených dôvodov akceptoval námietky rodičov v súvislosti s nesprávnym posúdením vzťahu maloletého ku starým rodičom.

19. Poukazujúc na obsah spisového materiálu danej prejednávanej veci a dokazovaním ustáleného skutkového a skutočného stavu, dospel odvolací súd k záveru o dôvodnosti odvolania matky a otca. Zdôrazňuje, že v predmetnom konaní je súd povinný v prvom rade zohľadniť záujem maloletého dieťaťa na udržiavaní a ďalšom budovaní si vzťahu s blízkou osobou. Nestotožnil sa s názorom súdu prvej inštancie v tom, že pre úpravu styku navrhovateľov s maloletým súdnym rozhodnutím, bola splnená čo i len prvá podmienka, ktorou je preukázanie záujmu maloletého na takomto súdnom rozhodnutí. Odvolací súd dáva do pozornosti, že v zmysle § 25 ods. 5 Zákona o rodine súd môže upraviť styk blízkej osoby s maloletým dieťaťom, ale nie z dôvodu, že by blízka osoba mala na to právny nárok a že by to bolo v jej záujme, ale výlučne len z dôvodu, že by takáto úprava styku bola v záujme maloletého dieťaťa a vyžadovali by to pomery v rodine. V danom prípade bolo preukázané, že rodičia, napriek výrazne narušeným rodinným vzťahom so starými rodičmi im umožňujú styk s maloletým dieťaťom, pričom berúc do úvahy konfliktnú situáciu v rodine (odporúčanie psychológa k potrebe nápravy vzťahov, ktorý môže mať negatívny vplyv na maloletého) odvolací súd uzavrel, že nie sú splnené podmienky pre vyhovievanie návrhu navrhovateľom. Najlepší záujem maloletého v zmysle čl. V. Zákona o rodine nebude ohrozený tým, že jeho styk s navrhovateľmi nebude upravený súdnym rozhodnutím. Nakoľko styk maloletého so starými rodičmi sa realizuje, je nesporné, že rodičia vytvárajú priestor maloletému na budovanie vzťahu a citu spolupatričnosti so starými rodičmi. V konaní nebolo preukázané, že by maloletý navrhovateľov postrádal, resp. že by neprítomnosť navrhovateľov a intenzita stretnutí raz mesačne v prítomnosti rodičov mala negatívny dopad na jeho celkový vývoj. Z vykonaného dokazovania je zrejmé, že výchova a starostlivosť o maloletého je zo strany rodičov riadne zabezpečená, maloletý prosperuje, k príslušníkom svojej najbližšej rodiny má blízke citové a usporiadané vzťahy a prejavuje sa ako spokojné a vyrovnané dieťa. Odvolací súd zdôrazňuje, že v prípade rozhodovania o styku maloletého dieťaťa s blízkymi osobami súdy nepostupujú rovnako ako pri zabezpečení uplatňovania rodičovských práv a povinností rodičov k maloletým deťom, kde je obnova vzťahu rodiča so svojim maloletým dieťaťom častým účelom súdneho konania. Pre zabezpečenie odbornej pomoci rodičom a starým rodičom na zlepšenie ich vzájomných vzťahov v danom konaní nie je priestor a toto môže prebiehať len na dobrovoľnej báze. Pokiaľ starí rodičia vyjadrovali názor, že matka nebude ochotná spolupracovať, odvolací súd dáva do pozornosti starým rodičom potrebu rešpektovať rodičov maloletého a ich požiadavky, ktoré nepochybne plynú z potrieb dieťaťa. Je zrejmé, že udržiavanie širších rodinných vzťahov dieťaťa so svojimi blízkymi osobami je vo všeobecnosti vhodné a prospešné, ale vyžaduje existenciu vzájomných vzťahov a pozitívnych citových väzieb.

20. S poukazom na vyššie uvedené dôvody, pri zohľadnení záujmu maloletého ako prvoradého hľadiska pri rozhodovaní, odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie zmenil podľa § 388 CSP a návrh navrhovateľov zamietol.

21. O trovách konania rozhodol odvolací súd podľa § 52 CMP.

22. Odvolací súd prijal rozhodnutie jednomyseľne, pomerom hlasov 3 : 0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).